Ystads kommun

LANDSBYGDSSTRATEGI

FÖR YSTADS KOMMUN

STRATEGI

AKTIVERANDE - VAD VI VILL UPPNÅ

PROGRAM	Är vägledande och beskriver önskvärd utveckling av verksamheten.
STRATEGI	Utgör grund för prioritering och beskriver hur kommunen ska uppnå uppsatta mål inom ett område.
PLAN	Konkreta mål och åtgärder och svarar på vad, vem, när och hur.

NORMERANDE - HUR VI SKA TÄNKA OCH GÖRA

FÖRHÅLLNINGSSÄTT	Vägleder och klargör Ystads kommuns övergripande syn och inställning till något.
RIKTLINJE	Säkerställer ett korrekt agerande och god kvalitet vid handläggning och utförande.
RUTIN	Anger hur en fråga ska hanteras eller hur ett uppdrag ska verkställas.

Dokumentet gäller för:
Kommunens alla nämnder och bolag

Gäller fr o m – t o m:
2024-04-05 – tills vidare

Fastställd av:
Kommunfullmäktige 2023-03-16 §35

För revidering ansvarar:
Samhällsbyggnadsförvaltningen på uppdrag av Kommunstyrelsen

Ärendenummer:
KS 2023/25

Ansvarig för uppdatering:
Samhällsbyggnadsförvaltningen på uppdrag av Kommunstyrelsen

FÖRORD

Att landsbygden utgör en stor del av Ystads kommuns samlade kvalitet och identitet är självklart för alla som bor och verkar i vår kommun. Landsbygden är en gemensam resurs för boende, näringsidkare och besökare och en viktig tillgång som vi vill värna och utveckla hållbart. Detta är anledningen till att en Landsbygdsstrategi nu har tagits fram.

Med målbilden att ***"Ystads landsbygd ska vara attraktiv och levande med goda livsvillkor för boende och verksamma, präglat av hållbar utveckling och närhet."*** visar Landsbygdsstrategin hur kommunen, boende och verksamma tillsammans och var för sig kan arbeta för att både bevara och bidra till en mer hållbar utveckling av Ystads kommun som helhet. Landsbygdsstrategin belyser förutsättningar, möjligheter och utmaningar för landsbygden samt visar kommunens målbild för prioriterade strategiska områden. Genom att skapa och ta tillvara möjligheter, gynna en attraktiv livsmiljö, utveckla och vårda landsbygdens värden, gynna goda förbindelser och närhet i vardagen samt synliggöra platsspecifika kunskaper bidrar vi till att landsbygden, med dess identitet och kvalitet, finns kvar för våra kommande generationer.

Processen för att ta fram strategin har varit lång, men delaktighet måste få lov att ta tid och resultatet hade inte varit möjlig utan tät samverkan och dialog. Tack vare en bred politisk samsyn och en välfungerande dialog mellan kommunens tjänsteorganisation och landsbygdens engagerade byalag kan nu Ystads kommun äntligen stolt presentera vår gemensamma Landsbygdsstrategi. Tillsammans är vi bättre!

Paula Nilsson,

Kommunstyrelsens ordförande Ystads Kommun

Medverkande

Inre arbetsgrupp:

- Sofia Öreberg, samhällsbyggnadschef och projektansvarig
- Sofie Larsson, planarkitekt och projektledare (2020 och 2022)
- Andreas Andersson Kurdve, förvaltningskoordinator (från 2021)
- Leila Ekman, stadsarkitekt
- Erik Hellberg, projektledare (2021)

Yttre arbetsgrupp:

- Berörda tjänstepersoner från kommunens förvaltningar och bolag

Referensgrupp:

- Py Paavolainen, Rögla byalag
- Sven-Anders Sölveborn, Ordförande Byalagsrådet (2020-2021)
- Lars Johansson, Svarte byalag (2020-2021)
- Henning Wittmeyer, Ordförande Byalagsrådet (2021-2022)
- Anders Karlgren, Svarte byalag (2021-2022)
- Per-Olof Lind, ordförande samhällsbyggnadsnämnden (2020-2022)
- Kevin Rasmussen, 2:a vice ordf. samhällsbyggnadsnämnden (2020-2022)

Styrgrupp:

- Kommunstyrelsens arbetsutskott

INNEHÅLL

1. Inledning *2*

1.1 Syfte **2**

1.2 Definition och avgränsningar **2**

1.3 Styrande och stödjande dokument **2**

1.3.1 Översiktsplanen Kommunen Ystad 2030 3

1.3.2 Platsspecifika program 4

1.3.3 Övriga styrdokument 4

1.4 Ansvar, organisation och uppföljning **5**

2. Bakgrund *6*

2.1 Landsbygdspolitiska nivåer **6**

3. Ystads kommuns landsbygdsstrategi *7*

Fem strategiområden för landsbygdsutveckling **7**

3.1 Möjligheter - skapas och tas tillvara **8**

3.1.1 Stärka näringsliv och innovation på landsbygden 8

3.1.2 Stödja föreningar och civilt engagemang 9

3.1.3 Främja fritidsaktiviteter och möjliggöra tillgång till kulturutbud 10

3.2 Boende – attraktiv livsmiljö för alla **11**

3.2.1 Främja en levande landsbygd 11

3.2.2 Utveckla och bevara service 12

3.2.3 Gynna platsutveckling genom riktade satsningar 13

3.3 Värden – Synliggörs, vårdas och utvecklas **14**

3.3.1 Vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer 14

3.3.2 Säkra Ystads kommun som hållbart besöksmål 14

3.3.3 Främja ett hållbart lantbruk 15

3.4 Närhet – upplevd närhet i vardagen **16**

3.4.1 Samverka för hållbar mobilitet och ökat resande med kollektivtrafik 16

3.4.2 Arbeta för trygga och säkra trafikmiljöer 17

3.4.3 Förbättra närheten på landsbygden med digital infrastruktur 17

3.5 Identitet – platsspecifika kunskaper synliggörs **18**

3.5.1 Förenkla kommunikationen både till och från kommunen 18

3.5.2 Främja dialog och delaktighet genom Byaträffar 18

3.5.3 Uppmuntra initiativ och engagemang 19

4. Sammanfattning och fortsatt arbete *20*

5. Referenser *21*

5.1 Rapporter och dokument **21**

5.2 Webb **21**

1. INLEDNING

1.1 Syfte

Ystads kommuns landsbygdsstrategi beskriver kommunens pågående och framtida prioriteringar för en hållbar landsbygdsutveckling. Strategin utgör en samlad plattform för landsbygdsutveckling inom den egna organisationen samt ligger till grund för samverkan och förståelse mellan de aktörer som bor och verkar på landsbygden. Strategin är ett av flera verktyg för att förverkliga och konkretisera kommunens vision för att nå Ystads kommunövergripande mål.

Ystads kommuns vision:

Ystad är porten till framtiden och omvärlden. Här finns en god miljö för kreativa idéer. Företagen verkar såväl lokalt som globalt. Mångfald av fritid och kultur och nyskapande aktiviteter. Attraktiva och havsnära boenden i allt från den medeltida stadskärnan till den öppna landsbygden. Ystad är den lilla staden med de stora möjligheterna.

Kommunövergripande mål:

Ystad ska vara en stark regional kärna i Skåne med en tydlig koppling till sitt omland. Vi använder varandras tillgångar som en gemensam resurs och skapar tillsammans hållbar utveckling, attraktivitet och tillväxt för hela Skåne.

Målgrupp för landsbygdsstrategin är boende och verksamma i byarna och på landsbygden, politiker i kommunstyrelsen, kommunens nämnder och bolag samt kommunens tjänsteorganisation.

1.2 Definition och avgränsningar

Ystads kommuns landsbygd syftar till all mark inom kommungränserna exkluderat tätorten Ystad. Såväl orter och byar som jordbruks-, natur- och kulturlandskapet mellan dessa, samt enstaka hus, gårdar och andra verksamheter ingår i definitionen.

Begreppet ”hållbar landsbygdsutveckling” förekommer ofta i strategin och innebär utveckling som tillfredsställer de behov som finns idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa lika behov i framtiden. Begreppet hållbar utveckling integrerar de tre dimensionerna: social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. Den ekologiska dimensionen handlar om det som har med jordens ekosystem att göra. Den sociala dimensionen handlar bland annat om rättvisa, rättigheter, makt och välstånd. Den ekonomiska dimensionen handlar om att hushålla med resurser även på lång sikt.

Landsbygdsstrategin utgår från den användning av mark och vatten som anges i kommunens översiktsplaner och föreslår därför ingen ny fysisk planering. I översiktsplanerna anges bland annat befintlig och framtida infrastruktur, bebyggelseområden, grönstruktur, riksintressen och allmänna intressen.

1.3 Styrande och stödjande dokument

Landsbygdsstrategin utgår till stor del från redan beslutade kommunala viljeriktningar med särskilt fokus på hur dessa appliceras för boende och verksamma på landsbygden. Dessa viljeriktningar gällande hållbar utveckling för kommunen som helhet återfinns i tematiska styrande dokument. Förutom styrande dokument har även platsspecifika program upprättats som vägleder hur kommunen önskar utveckla vissa

av kommunens byar och orter. Beslutade styrande dokument och platsspecifika program är stödjande i det fortsatta arbetet med hållbar landsbygdsutveckling som beskrivs i landsbygdsstrategin.

Samtliga styrande dokument finns samlade på Ystad.se.

1.3.1 Översiktsplanen Kommunen Ystad 2030

Översiktsplanen Kommunen Ystad 2030 antogs av kommunfullmäktige 2021. Översiktsplanen utgör tillsammans med fördjupad översiktsplan för Staden Ystad 2030, fördjupade översiktsplaner för Köpingebro samt Svarte, kommunens samlade översiktsplaner. Översiktsplanen Kommunen Ystad 2030 presenterar översiktliga strategier för utveckling av hela Ystad. Strategierna är samlade under fem sammanfattande begrepp: *Möjlighet, Boende, Värden, Närhet och Identitet.*

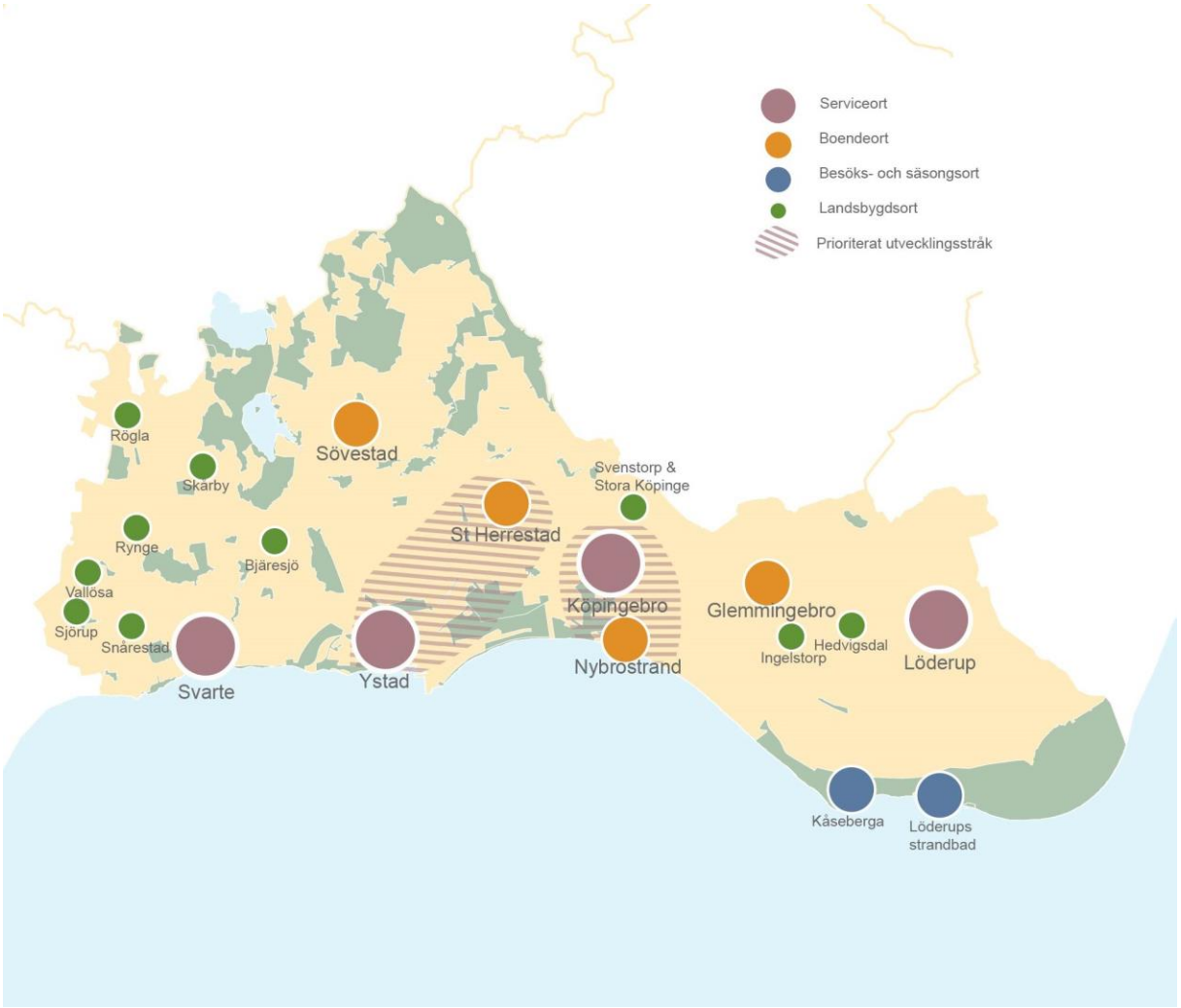

Figur 1. Karta från Översiktsplanen Kommunen Ystad 2030 som visar kommunens ortsnivåer.

Strukturbilden i översiktsplanen redovisar bebyggelsestrukturens utveckling kopplat till fyra olika ortsnivåer: serviceorter, boendeorter, landsbygdsorter samt besöks- och säsongsorter. För varje ortsnivå presenteras en ambition för vad kommunen ska verka för gällande exempelvis bostäder, service, verksamheter, allmänna platser och kollektivtrafik. Strukturbilden visar också kommunens syn på orternas relation till regionen, Ystad som centralort samt till varandra.

1.3.2 Platsspecifika program

För vissa orter och byar har platsspecifika program tagits fram för att kartlägga åtgärder och gynna utveckling på platsen. Dessa utgör fortsatt underlag och stöd i arbetet med landsbygdsutveckling som landsbygdsstrategin presenterar:

- Dialogprojektet Fokus på byarna med tillhörande Fokusprogram (2013–2020) togs fram som ett verktyg för att samla in behov och förväntan i enskilda byar. Programmen för Svarte (2013), Löderup (2014), Glemmingebro (2015), Sövestad (2016), Stora Herrestad (2017), Kåseberga (2018) samt Sjörup, Vallösa och Rynge (2019) beskriver behov och möjliga åtgärder som kan göras i byarna för att öka attraktiviteten, trivseln och tillgängligheten.
- Kommunens fem Trafikprogram för Löderup (2017), Sövestad (2020), Svarte (2017), Glemmingebro (2020) och Stora Herrestad (2020) beskriver behov och möjliga åtgärder i enskilda byar utifrån ett trafikperspektiv.

1.3.3 Övriga styrdokument

- ***Miljöprogram för Ystads kommun 2021 - 2025*** (2021) anger kommunens mål och inriktningar och ska tillsammans med kommunens folkhälsoprogram bidra till att kommunen uppnår Generationsmålet.
- ***Folkhälsoprogrammet 2019 – 2025*** (2019) beskriver hur kommunen ska främja en långsiktigt god och jämlik hälsoutveckling och ska tillsammans med miljöprogrammet bidra till att kommunen uppnår Generationsmålet.
- ***Cykelstrategin*** (2015) och ***Cykelplanen*** (2018) tar ett helhetsgrepp om de frågor som kan bidra till en ökad andel cyklister i Ystad samt till och från omkringliggande byar och landsbygd.
- ***Trafikstrategin*** (2019) beskriver förhållningssätt till trafikrelaterade frågor och hur kommunens trafiksystem behöver utformas.
- ***Kulturstrategin*** (2018) belyser områden som har särskild betydelse för att kommunen ska utvecklas med stark kulturidentitet och attraktionskraft.
- ***Handlingsplan för skydd av kusten*** (2018) anger förvaltningsstrategier för kusten och utvärderar vilka konsekvenser ett föränderligt klimat kan ha för kommunens kust.
- ***Gemensam kretsloppsplan 2021–2030*** (2021) beskriver insatser för att minska avfallsmängderna och förbättra avfallshanteringen.
- ***Vattenplanen*** (2016) är en utbyggnadsplan för kommunalt vatten och avlopp. Vattenplanen ger en långsiktig förståelse för fastighetsägare och kommunen inför kommunala investeringsbeslut.
- ***Strategisk plattform för besöksnäring 2015–2020*** (2016) pekar ut riktningen för en växande, lönsam och hållbar besöksnäring i sydöstra Skåne. Ett arbete pågår med att ta fram en ny färdplan för hållbar turism.
- ***Måldokument för trepartssamverkan gällande kollektivtrafik*** beskriver kommunens samverkan med Skånetrafiken och Bergkvarabuss.
- ***Riktlinjer för bostadsförsörjning*** (2018) anger mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet.
- ***Regler för bidrag till enskilda vägar inom Ystads kommun*** (2020) redogör villkoren för hur kommunen lämnar bidrag för enskilda vägar.
- ***Hastighetsöversyn*** *(2018)* visar förslag till hastighet i respektive by som utgjort underlag för nu gällande hastigheter.
- ***Näringslivsstrategin*** framhäver ett företagsvänligt klimat som gör Ystad till den naturliga kommunen för företag, byggande och boende.
- ***Lekmiljöprogram***, som 2023 är under framtagande, anger riktlinjer för tillgång och kvalitet på lekmiljöer.

1.4 Ansvar, organisation och uppföljning

Landsbygdsstrategin utgår från statistik och befintligt planeringsunderlag, omvärldsanalyser, inspel från boende och verksamma på landsbygden samt utredningar. Strategiarbetet har förankrats med kommunens samtliga nämndberedningar och har presenterats och diskuterats i ungdomsfullmäktige. I löpande dialog med referensgrupp, grannkommuner, statliga myndigheter, Byalagsrådet, enskilda byalag och boende i kommunen samt genom remiss har landsbygdsstrategin bearbetats utifrån inkomna synpunkter.

Den antagna Landsbygdsstrategin är kommunövergripande och utgör ett stöd för nämnder och förvaltningar när nämndsmål ska beslutas och aktiviteter planeras:

- Kommunstyrelsen ansvarar för ledning av landsbygdsutveckling samt för uppföljning av arbetet.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att i planering av nämnds- och styrelsemål och aktiviteter till dessa beakta landsbygdsstrategin och de målbilder för kommunens landsbygdsutveckling som anges.
- Respektive förvaltning ansvarar för aktiviteter samt för handläggningen av frågor gällande landsbygdsutveckling inom respektive verksamhet.
- Årligen sammanställer kommunen insatser för landsbygdsutveckling och redovisar dessa för byalagsrådet.

Landsbygdsstrategin har ingen förutbestämd löptid utan aktualitetsprövas i stället en gång under varje mandatperiod och uppdateras efter behov.

2. BAKGRUND

Ystads kommun kännetecknas av ett öppet jordbrukslandskap, havet och kusten, kulturen och kulturmiljöerna. Kommunens landyta utgör cirka 350 kvadratkilometer. Från kommunens sydligaste spets till det nordligaste hörnet är avståndet knappt 2 mil, från västra till östra gränsen är avståndet 4 mil. I kommunen bor det drygt 31 560 invånare (2021). En tredjedel av invånarna bor utanför Ystads tätort, antingen i eller i närheten av någon av de 17 orter och byar som finns inom kommungränsen. Ystads landsbygd präglas av stark social gemenskap.

I Ystads kommun utgörs ungefär 70% av landarealen av jordbruksmark som ofta är av hög kvalitet och utgör en viktig resurs ur ett nationellt perspektiv. Jordbruket bidrar till landsbygdens värde och identitet men resulterar även i att allmänna ytor och plats för rekreation och bebyggelse på landsbygden är svårare att tillgodose, vilket är förutsättning att beakta för landsbygdsutveckling i kommunen.

Ystads kommun som stor jordbrukskommun i ett havsnära läge är extra utsatt för förändrande klimatförhållande som kan innebära konsekvenser för den biologiska mångfalden och ekosystemen. Torka, värmeböljor och skyfall kan ge stora konsekvenser på mat- och dricksvattenförsörjning. Havsnivåhöjningar kan orsaka översvämningar och erosion som medför förlust av infrastruktur samt natur- och kulturmiljöer.

Landsbygden och staden är ömsesidigt beroende av varandra för att hela kommunen ska leva och behöver därför utvecklas gemensamt för att möta framtidens behov. Nya tekniska möjligheter och ett ökat intresse för de värden som landsbygderna erbjuder möjliggör för fler att verka, besöka och bosätta sig på landsbygden. Med ökade möjligheter ställs nya krav på att förbättra och tillgängliggöra service och infrastruktur. Att utveckla och bevara landsbygden med dess unika identitet och värden är avgörande för hela Ystads kommuns kvalitet och attraktivitet.

2.1 Landsbygdspolitiska nivåer

Frågan om hållbar landsbygdsutveckling återfinns högt på agendan ur ett globalt, europeiskt, nationellt samt regionalt perspektiv. Året 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030 som består av 17 globala mål för hållbar utveckling. På europeisk nivå upptar jordbruks- och landsbygdsposter drygt 1/3 av EU:s totala budget. Det globala intresset resulterar i nationellt engagemang samt att fler aktörer arbetar aktivt för att utveckla och säkerhetsställa hållbar utveckling på landsbygden.

I Sverige delas ansvaret för landsbygdsutveckling mellan nationell, regional och lokal nivå. Region Skåne är ansvarig för kollektivtrafik samt offentlig sjukvård för regionens medborgare. Däröver ansvarar regionen även för regional utvecklingen. I dialog med Skånes kommuner arbetas en regionplan fram som syftar till att skapa goda framtida livsmiljöer för samtliga boende i regionen.

På lokal nivå är kommunerna ansvariga att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling utifrån uppdrag och viljeriktning. Ystad som är en av Skånes regionala kärnor ska vara drivande i att bygga vidare på de värden som präglar sydöstra Skåne. De regionala kärnorna förser sitt omland med arbetstillfällen, service samt handels- och kulturutbud. Ystad som regional kärna fyller en särskilt viktig funktion för sydöstra Skåne eftersom avståndet till andra större städer är förhållandevis långt.

Genom inspirerande ledarskap kan Ystad i samverkan med andra kommuner och aktörer bidra till attraktivitet och hållbar tillväxt året om. Målbilden för kommunsamverkan inom sydöstra Skåne visar tydligt på möjligheten att växa tillsammans:

”Vi använder varandras tillgångar som en gemensam resurs och skapar tillsammans hållbar utveckling, attraktivitet och tillväxt för hela Skåne”

3. YSTADS KOMMUNS LANDSBYGDSSTRATEGI

För att strukturerat arbeta med en hållbar utveckling av landsbygden utgår Ystads kommuns landsbygdsstrategi från fem riktade strategier. Dessa fem strategier (Möjligheter, Boende, Värden, Närhet och Identitet) återfinns i översiktsplanen Kommunen Ystad 2030 och beskriver hur kommunen tillsammans med boende och verksamma ska arbeta för att främja en hållbar landsbygdsutveckling. Genom att arbeta utifrån strategierna gynnas en hållbar landsbygdsutveckling i enlighet med landsbygdsstrategins övergripande mål:

”Ystads landsbygd ska vara attraktiv och levande med goda livsvillkor för boende och verksamma, präglat av hållbar utveckling och närhet.”

Fem strategiområden för landsbygdsutveckling

Möjligheter – Skapas och tas tillvara

- Beskriver hur kommunen arbetar med stöd till föreningar, näringliv och näringsidkare på landsbygden samt allmänhetens tillgång till fritidsaktiviteter och kulturutbud.

Boende – Attraktiv livsmiljö för alla

- Beskriver landsbygdens demografi och kommunens arbete med bostadsförsörjning, kommunal service såsom förskola, skola och äldreomsorg samt övrig service som gynnar en levande landsbygd.

Värden – Synliggörs, vårdas och utvecklas

- Beskriver hur kommunen arbetar för att bli en hållbar plats med ett rikt friluftsliv. Beskriver även insatser för att bevara kommunens natur- och kulturmiljöer samt insatser för lantbruk och odlingslandskap.

Närhet – Upplevd närhet i vardagen

- Beskriver hur kommunen arbetar med mobilitetsfrågor, kollektivtrafik, trafikmiljöer, vägar och digital infrastruktur.

Identitet – Platsspecifika kunskaper synliggörs

- Beskriver kommunens former för dialog och delaktighet med byalag och boende på landsbygden. Beskriver också arbetet med kommunens kommunikation och hur lokala initiativ tillvaratas.

För varje strategi anges en målbild och tematiska insatsområden. Dessa innefattar nulägesbeskrivningar samt konkreta insatser som Ystads kommun ska arbeta med för att nå den övergripande målbilden. Flera av åtgärderna är kommunens ansvar men landsbygdsstrategin förutsätter även bred samverkan med externa parter. Den ideella sektorn, näringslivet, statliga myndigheter, Region Skåne, med flera samt boende och verksamma aktörer på landsbygden och i byarna behöver medverka för att strategins målbild ska kunna nås.

3.1 Möjligheter - skapas och tas tillvara

Målbild

Vi vill att boende, föreningar, näringsidkare och andra aktörer på landsbygden ska ha möjlighet att utvecklas. Därför möjliggör kommunen ett aktivt kultur-, fritids- och föreningsliv samt förädlar som markägare allmänna platser och mötesplatser. Ystads kommun arbetar även för att stödja och möjliggöra näringslivets utveckling i hela kommunen.

3.1.1 Stärka näringsliv och innovation på landsbygden

Innovation och företagsamhet stärker landsbygden. Ystads kommun värnar om kommunens företagsamhet genom att skapa förutsättningar för tillväxt och utveckling oavsett geografisk placering och företagens omfattning. Många företag på landsbygden har landskapet som förutsättning, andra har helt enkelt valt en plats som lämplig utifrån tillgång på lokaler och mark. Tyngdpunkten i kommunens arbete är att skapa de bästa förutsättningarna för företagande. Genom service, tillgänglighet såsom vägar och kollektivtrafik, goda boendemiljöer och digital infrastruktur ökar på sikt antalet arbetsställen i kommunen, inte minst genom att stödja småföretag.

Visste du att?

Ystad har en högre grad småföretagare än rikssnittet. Företagsamheten är högre i de södra och västra delarna av kommunen, särskilt kring de mer bebyggda orterna. I de norra samt östra delarna av kommunen är antal företag lägre. Antalet arbetstillfällen följer en liknande geografisk trend.

Jordbruk och besöksnäringen är exempel på sektorer med betydelse för ekonomisk tillväxt i Ystad som bidrar till arbetstillfällen på landsbygden.

För att stärka näringsliv och innovation på landsbygden arbetar vi för att:

- Erbjuda Företagslotsen till kommunens företagare för att ge vägledning kring näringslivsfrågor.
- Erbjuda dialog genom bokade företagsbesök med syfte att ömsesidigt bygga ökad kunskap kring hur goda förutsättningar för näringslivet i kommunen kan skapas.
- Skapa nätverk för företagare sinsemellan som underlättar erfarenhetsutbyten.
- Lättillgängligt informera om kommande upphandlingar och riktade informationsträffar för att underlätta för lokala företag att delta och kunna lämna anbud.
- Stödja besöksnäringen på landsbygden att bredda och paketera erbjudanden anpassade efter målgrupp och att vara synliga i olika digitala kanaler.
- Stimulera ett balanserat besöksflöde över året för att gynna turistnäringen.

Läs mer:

Ystads kommun fortsätter att utveckla former för att stödja företagsamheten i kommunen. Under 2023 ska en ny Näringslivsstrategi med tillväxtplan tas fram med syfte att utveckla och förbättra arbetet.

3.1.2 Stödja föreningar och civilt engagemang

Kommunens föreningsliv erbjuder ett brett utbud av aktiviteter för många intressen. Ekonomiska stödformer och tillgång till lokaler att vistas i är viktiga förutsättningar för att föreningslivet i kommunen ska kunna utvecklas och frodas.

Kommunens ambition är att det ska finnas samlingslokaler för olika ändamål tillgängligt inom ett rimligt geografiskt avstånd för kommunens invånare. Ystads kommun tillhandahåller flera lokaler som kan nyttjas av kommunens medborgare för olika ändamål. Förutom de lokaler som kommunen tillhandahåller finns även flera icke-kommunala samlingslokaler som kan nyttjas, dessa är dock inte alltid kända för allmänheten.

Figur 1. Kartan visar ett urval av kommunala samt enskilda samlingslokaler inom kommunen som är tillgängliga för allmänheten. Mer information finns på Ystad.se

Flera av kommunens nämnder hanterar bidrag för att gynna föreningar och arrangemang. Varje nämnd beslutar om omfattning och kriterier för bidragsutdelande utifrån det huvudsakliga ansvar och reglemente nämnden har.

Visste du att?

Kommunen distribuerar flera olika stöd till boende och verksamma på landsbygden, några exempel är:

- Kultur- och fritidsnämnden delar ut drift- och hyresbidrag som möjliggör för föreningar att driva sina verksamheter runt om i kommunen. De tillhandahåller och beslutar även om verksamhetsbidrag samt projekt- och arrangemangsbidrag, vilket stödjer landsbygdens föreningsliv.
- Samhällsbyggnadsnämnden ger bidrag till platsutveckling på landsbygden utifrån de boendes egna idéer och initiativ.

För att stödja föreningar och civilt engagemang arbetar vi för att:

- Tillgängliggöra befintliga kommunala samlingslokaler så dessa kan nyttjas av fler, exempelvis genom att samutnyttja befintliga lokaler likt skolor och bibliotek som mötesplatser.
- Tillsammans med byalag och privata markägare inventera privatägda och ideellt drivna lokaler som skulle kunna nyttjas som samlingslokaler.
- Öka kännedomen om kommunala och privata lokaler som är tillgängliga för uthyrning till föreningar och allmänheten via kommunens hemsida.
- Stödja och stimulera kommunens föreningsliv genom att erbjuda olika former av stöd och bidrag.
- Tydliggöra och underlätta för de som vill söka kommunalt stöd och bidrag via kommunens hemsida.
- Informera samt ge råd om icke-kommunala bidrag och stöd som erbjuds för initiativ på landsbygden från olika aktörer på kommunens hemsida.

3.1.3 Främja fritidsaktiviteter och möjliggöra tillgång till kulturutbud

För Ystads kommun är folkhälsoarbetet och kulturutbud viktiga förutsättningar för att boende i kommunen ska ha möjligheten att leva sina liv med hög livskvalitet på lika villkor. I Ystads kommun ska alla ha möjlighet till en aktiv fritid samt att kunna ta del av olika kulturyttringar, oavsett ålder, kön och boplats. Ett rikt och tillgängligt kulturliv attraherar dessutom boende och besökare till Ystad och den omkringliggande landsbygden.

För att främja fritidsaktiviteter och möjliggöra tillgång till kulturutbud arbetar vi för att:

- Aktivt tillsammans med Byalagsrådet, föreningar och medborgare samla in önskemål om hur och var en meningsfull fritid kan uppfyllas, bland annat genom Ystadsförslaget.
- Göra insatser för att förlägga kulturverksamheter och arrangemang i kommunens landsbygdsorter.
- Öka besökstalen till arrangemang och besöksplatser genom förbättrad tillgänglighet, högre interaktivitet och gott bemötande.
- Vidareutveckla kommunens meröppna landsbygdsbibliotek som ger plats för en bredd av kulturverksamheter, inspirerar till läsning och uppmuntrar till möten och aktiviteter.
- Erbjuda kompletterande tillgång till bibliotek för mindre byar genom kommunens bokbuss.
- Fördela, utrusta och förvalta kommunens lekmiljöer med visionen att de ska vara varierade, lekfullt stimulerande och tillgängliga för alla barn.
- Löpande skapa en helhetsbild av behov och tillgångar för organiserad och spontan motion och idrott, exempelvis utomhusgym och funktioner för olika idrotter och åldrar, som ett underlag för att prioritera investeringar och satsningar.

Läs mer:

Ystadsförslaget - Ystads kommun

Ystads kommuns föreningsregister

3.2 Boende – attraktiv livsmiljö för alla

Målbild

Vi vill att Ystads kommun ska vara en attraktiv boendekommun för alla i livets olika skeden. En levande landsbygd ska främjas och efter behov möjliggörs en blandad bostadsbebyggelse i alla delar av kommunen och jämnt fördelade särskilda boenden.

Visste du att?

I kommunens översiktsplan Kommunen Ystad 2030 och de fördjupade översiktsplanerna för staden Ystad, Svarte och Köpingebro pekas lämplig mark ut för bostäder, service och verksamheter. Där finns även kommunens riktlinjer och ställningstaganden för att underlätta fortsatt planering med detaljplaner och bygglov. I de delar inom orter och byar utan nya utbyggnadsområden i översiktsplanerna verkar kommunen för möjligheten att komplettera med bebyggelse genom förtätning, i takt med att behov och efterfrågan uppstår.

I översiktsplanen anges:

”Nya bostäder bör komplettera befintlig bebyggelse och normalt lokaliseras vid eller i närheten av befintliga bostäder. Ett landsbygdsboende bör ge möjlighet till odling och/eller djurhållning, vilket också kan motivera lokalisering till jordbruksmark intill befintliga bebyggelsestrukturer.”

3.2.1 Främja en levande landsbygd

Ystads kommun är en populär kommun dit många söker sig för att bo och vistas. Befolkningsutvecklingen i kommunen pekar uppåt och andelen äldre invånare i kommunen är högre är rikssnittet. Bostadsbeståndet i kommunens byar och landsbygd utgörs till största del av enfamiljshus och villor.

Många bor i kommunen året runt men det finns även en stor andel deltidsboende i kommunen som skapar variationer i antalet boende under året beroende på säsong. I samband med att arbete på distans blir allt vanligare tillbringar många allt längre perioder i sina deltidshus. Det skapar nya förutsättningar för att deltidsboenden ska välja att skriva sig permanent i kommunen. Det kan öka känslan av trygghet när säsongsorter är bebodda året om. Det förenklar också planering av kommunal service.

Kommunens vill att en levande landsbygd ska värnas även i framtiden, och inställningen till utveckling av bebyggelse på landsbygden är därför i grunden positiv. Det kommunala ansvaret för bostadsförsörjning omfattar planläggning och andra åtgärder som krävs för att bostäder ska kunna byggas. Kommunens roll är att skapa förutsättningar för tillkomsten av bostäder. I kommunens översiktsplan *Kommunen Ystad 2030* kan man läsa att krav på bebyggelsen vägs mot att utveckla och förvalta landsbygden även på lång sikt samt att byggnation ska ske i enlighet med plan- och bygglagen. Bebyggelselokalisering och utformning sker med hänsyn till förutsättningarna på landsbygden som till exempel närhet till jordbruksanläggning, landskapsbild och omkringliggande bebyggelse. Hänsyn behöver även tas till andra faktorer så som statliga intressen, klimatet och förutsättningar för infrastruktur.

Kommunens arbete med bostadsförsörjning kopplas även till lagar om kommunens ansvar för boende för personer med funktionsvariationer och för äldre/vuxna med behov av särskilt boende. Kommunen ska löpande se över behoven av särskilda boenden för att möta upp de behov som finns.

För att främja en levande landsbygds arbetar vi för att:

- Skapa förutsättningar för varierande boendeformer för alla i olika livssituationer samt att möjliggöra för alla åldrar att bo kvar på landsbygden.
- Planera för blandad bebyggelse i kommunens orter.
- Uppmuntra marknadens aktörer att satsa på kompletterande bostadsutbud i de orter där utbudet är enahanda.
- Stödja privata initiativ för ökad trygghet på landsbygdens orter samt möjligheter för deltidsboende att permanent bosätta sig, exempelvis genom distansarbetsplatser.
- Bygga ut kommunalt vatten och avlopp på landsbygden efter kommunens vattenplan. VA-kapaciteten styr förutsättningar för utveckling i kommunen.
- Förtydliga hur förhandsbesked söks för att underlätta för privatpersoner som vill bosätta sig på landsbygden.
- Funktionella äldreboenden ska finnas i de större landsbygdsorterna Köpingebro, Svarte, Löderup och Stora Herrestad.
- Driva målgruppsanpassat LSS-boende i Nybrostrand.

3.2.2 Utveckla och bevara service

Närhet till offentlig service som exempelvis skola, förskola och fritidsaktiviteter spelar för många personer en stor roll för val av bostadsort. Kommunen ansvarar för största delen av samhällsservicen, så som barnomsorg, skola, socialtjänst och äldreomsorg, och kan därför påverka var denna ska finnas. Kommunen prioriterar samhällsservice i kommunens service- och boendeorter för att kunna erbjuda kvalitativ offentlig service.

Figur 2. Kartan visar en ögonblicksbild från 2022 över offentlig och kommersiell service i kommunen samt den service i grannkommunerna som kan vara till gagn för invånare som bor nära kommungränsen.

Genom en tydlig struktur kan service lokaliseras till kommunens service- och boendeorter där den är lättillgänglig och kommer många människor och näringslivet till godo. Ortsstrukturen är även vägledande för företag vid etablering av kommersiell service, även om kommunen är stödjande oavsett var i kommunen etablering önskas.

Ortsstrukturen medför att kommunen fortsatt kan hålla hög kvalitet på barnomsorg och utbildning då underlag finns och rekrytering av personal underlättas (genom att verksamheterna finns vid kollektivtrafikstråk). I takt med att orterna byggs ut ansvarar barn- och utbildningsnämnden för att skolplatserna möter upp till de behov som finns i närheten.

För att utveckla och bevara service arbetar vi för att:

- Använda ortstrukturen i översiktsplanen som vägledning av nya skolor och förskolor.
- Arbeta aktivt med att säkerställa tillgång till mark för kommunal service och allmänna ändamål i kommunens service- och boendeorter.
- Tänka nytt för att skapa närhet och stödja olika typer av digitala tjänster, mobila arrangemang och servicefunktioner, tillfälliga eller återkommande, som innebär att fler får tillgång till service och kulturutbud.
- Bevara och utveckla landsbygdsskolor så långt möjligt, med enheter i en storlek som möjliggör god pedagogisk kvalitet.
- Eftersträva god geografisk spridning av skola och omsorg för barns vardag, genom samarbeten med närliggande kommuner.
- Dra fördel av olika innovativa lösningar som kan förbättra och tillgängliggöra service på landsbygden, såsom automatbutiker och postutlämningssystem.
- Genom planläggning, information och tillstånd främja kommersiell service – som kan underlätta för marknadens aktörer att satsa där marknadsförutsättningarna redan finns eller finns på sikt.

3.2.3 Gynna platsutveckling genom riktade satsningar

Ystads kommun vill fortsatt gynna platsutveckling på landsbygden genom åtgärder som ökar attraktivitet, trivsel och tillgängligheten. För att möjliggöra platsutveckling i landsbygdens orter och byar gör Ystads kommun utifrån behov som synliggörs i olika former av medborgardialoger samt utredningar riktade satsningar genom landsbygdsspecifika investeringsmedel på kommunal mark och delar ut samhällsbyggnadsbidrag för insatser på icke-kommunal mark.

Visste du att?

I kommunens uppdrag ingår att förvalta och utveckla allmänna platser och kommunägda naturområden. Eftersom främst kommunens större orter är detaljplanelagda förekommer inte allmän plats som underhålls av kommunen i många av de mindre byarna och orterna. I flera av kommunens mindre byar och orter är inte heller Ystads kommun markägare och kommunen kan därför inte göra investeringar på dessa platser.

För att gynna platsutveckling genom riktade satsningar arbetar vi med att:

- Årligen avsätta investeringsmedel och driftmedel till landsbygden.
- Nyttja inspel från Fokusby-program, trafikprogram och Byaträffar samt material från tidigare års byavandringar som underlag för riktade investeringar på landsbygden.
- Erbjuda ett samhällsbyggnadsbidrag för upprustning och investering på icke-kommunal mark.

3.3 Värden – Synliggörs, vårdas och utvecklas

Målbild

Vi vill att landsbygdens platsspecifika värden synliggörs, vårdas och utvecklas. Kommunen vårdar och tillgängliggör de naturgivna tillgångar och faciliteter som finns på landsbygden för olika former av aktiviteter och friluftsliv för boende och besökare. Kommunen, i samverkan med boende och verksamma, bevarar och utvecklar landsbygdens unika natur- och kulturmiljövärden. Även ett hållbart jordbruk ska främjas och utvecklas.

3.3.1 Vårda och utveckla natur- och kulturmiljöer

Natur- och kulturmiljöer är viktiga för att kommunens medborgare ska trivas och må bra, de bidrar till kommunens attraktivitet och möjliggör rekreation och friluftsliv. I Ystads kommun, liksom i resten av Skåne, är andelen allemansrättslig mark generellt lägre än i resten av landet då en stor del av kommunens yta består av jordbruksmark. För att tillgängliggöra och vårda de naturgivna tillgångar som finns på landsbygden måste kommunen samverka med andra markägare och intressen. Det kortsiktiga arbetet innefattar att värna, informera om och lyfta fram natur- och kulturhistoriska miljöer medan det långsiktiga omfattar att minska effekterna av klimatförändringar i samverkan med andra aktörer.

För att bevara och utveckla kommunens natur- och kulturmiljöer arbetar vi för att:

- Tillgänglighetsanpassa stråk i naturen som finns på kommunal mark samt värna om att utveckla stråk och kopplingar mellan olika platser på privat mark genom samverkan med markägare.
- Informera om och tillgängliggöra kommunens unika natur- och kulturmiljöer och dess värden till allmänheten.
- Tillsammans med Länsstyrelsen i Skåne och Region Skåne bedriva en aktiv dialog med markägare, föreningar och lantbrukare för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden.
- Vid byggande följa de riktlinjer som finns i översiktsplanen Kommunen Ystad 2030 för att säkerhetsställa att kulturmiljöer bevaras i områden som har höga kulturhistoriska värden.

Läs mer:

Översiktsplanen uttrycker kommunens vilja att utveckla byarna och landsbygden. Kommunen har i sin avvägning valt att ta ställning för utveckling, naturvärden och rekreation i flera byar och områden. Avvägningen är gjord utifrån att odlingslandskapet och jordbruksmarken finns i stor omfattning, jämfört med naturmark och tillgång till rekreativa miljöer som är en mycket begränsad resurs i kommunen.

3.3.2 Säkra Ystads kommun som hållbart besöksmål

Ystads kommun ska vara en hållbar destination som attraherar besökare under hela året med unika naturupplevelser, kulturhistoriska miljöer och ett brett utbud av näringsidkare. I Ystads kommun finns möjlighet till ett varierat friluftsliv, havsbad, kända sevärdheter och mycket mer därtill som är ett värde för såväl boende i kommunen som besökare samt turismnäringen.

Visste du att?

År 2021 var antalet gästnätter i kommunen 316 073, vilket är en rekordnotering. Sedan 2011 har antalet gästnätter ökat med 34%. Antal gästnätter är högst under månaderna maj - september.

Då turismen är säsongsbetonad skapas årligen ett stort tryck på de natur- och kulturmiljöer som finns i kommunen. För att bli en hållbar destination och undvika belastningar på bland annat naturmiljöer arbetar Ystads kommun tillsammans med andra kommuner inom sydöstra Skåne för ökad robusthet under högsäsong samt ett jämnare besöksflöde över säsonger. Genom att besökare sprids över fler av årets månader gynnas också besöksnäringen.

För att säkra Ystad som hållbart besöksmål arbetar vi för att:

- Tillsammans inom sydöstra Skåne och Tourism in Skåne skapa en Färdplan för att skapa en hållbar destination.
- Söka former för att tillhandahålla kostnadseffektiv och flexibel kommunal service, som avfallshantering och hemtjänst, trots stor variation i antal boende över säsongerna.

3.3.3 Främja ett hållbart lantbruk

Ystads kommun är en lantbrukskommun som präglas av blandjordbruk vilket gynnar både ekonomin och sysselsättningsgraden i kommunen. Odlingsbar mark är ett allmänt intresse som skyddas av miljöbalken och sektorn påverkas i hög grad av bland annat klimatförändringar som kan innebära stora konsekvenser.

Visste du att?

Enligt miljöbalken får jordbruksmark endast tas i anspråk och exploateras om det är för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse. Vid prövningar enligt plan- och bygglagen prövas allmänna intressen mot varandra. Översiktsplanen fungerar som vägledande för planbesked, förhandsbesked och enstaka bygglov utanför planlagt område.

Klimatförändringar och ökad påverkan på natur- och jordbruksmiljön från olika mänskliga aktiviteter kan innebära ett ökat skördebortfall och försvåra matproduktion. Odlingslandskapet bidrar samtidigt med många ekosystemtjänster och jordbruksmarken har stor betydelse för Sveriges livsmedelsproduktion.

För att främja ett hållbart lantbruk arbetar vi för att:

- Förebygga vattenbrist genom informationsinsatser till markägare om hushållning av vattenresurser för att förhindra framtida vattenbrist.
- Säkerhetsställa en hög vattenkvalité. Till exempel genom att kommunen verkar för att enskilda markägare ska minska läckage av växtnäring och bekämpningsmedel till vattendrag.
- Bedriva insatser för att öka medvetenheten och kunskapen hos enskilda markägare kring hur de kan agera förebyggande för att hindra spridning av invasiva främmande arter.
- Vid livsmedelupphandlingar underlätta för lokala producenter att kunna vara konkurrenskraftiga.
- Informera inom kommunens skolor för att öka medvetenheten om hållbar och närproducerad mat och dryck.

3.4 Närhet – upplevd närhet i vardagen

Målbild

Vi vill att det mesta ska upplevas nära. Bra infrastruktur gynnar såväl boende, besökare som verksamma i kommunen. Förbättrad tillgänglighet med cykel och kollektivtrafik samt tillgång till digital infrastruktur möjliggör hållbara livsmiljöer på landsbygden.

3.4.1 Samverka för hållbar mobilitet och ökat resande med kollektivtrafik

Det ska vara möjligt att från alla delar av kommunen nyttja kollektivtrafiken och ta sig till en större bytespunkt. Genom samarbete med ansvariga aktörer kan kollektivtrafiken och mobilitet på landsbygden utvecklas. Ystads kommun samverkar i olika forum med grannkommunerna, Trafikverket, Region Skåne, Skånetrafiken och kollektivtrafikbolagen. Skånetrafiken, som är ansvarig för kollektivtrafiken, utvecklar löpande nya upplägg för kollektivtrafiken på landsbygden vilket Ystads kommun ställer sig positiv till. Inom den så kallade trepartssamverkan har kommunen ett nära samarbete med Skånetrafiken och kollektivtrafikbolagen med ökad kollektivtrafiksanvändning som mål.

Visste du att?

Region Skåne, genom Skånetrafiken, ansvarar för kollektivtrafiken i Skåne. Skånetrafiken arbetar utifrån ett politiskt antaget Trafikförsörjningsprogram som anger ramar och mål för kollektivtrafiken. Skånetrafiken anger ett basutbud som anger den lägsta utbudsstandard som eftersträvas i orter med hänsyn till storlek eller trafikslag. Exempelvis består basutbudet för tätorter med invånarantal under 300 av så kallad närtrafik. Ju fler invånare i en ort, desto större utbud av kollektivtrafik. Det är detta basutbud som också utgör grunden i Ystads kommun. Ystads kommun gör tillköp av kollektivtrafik utifrån ekonomiska förutsättningar för att tillgodose de behov och sträckor som inte täcks av Skånetrafikens basutbud.

Inom Ystads kommun finns idag cykelvägar mellan flera orter på landsbygden och Ystads tätort men behovet av fler säkra cykelvägar är fortsatt stort. Kommunen är sällan väghållare på landsbygden och samverkar därför med bland annat Trafikverket och Region Skåne som har rådighet att bygga ut infrastrukturen. Den kommunala cykelplanen ligger till grund för de önskemål som framförs till Region Skånes cykelplanering och Trafikverkets prioriteringar.

För att samverka för hållbar mobilitet och ökat resande med kollektivtrafik arbetar vi för att:

- Öka kännedomen om de resealternativ som finns för boende på landsbygden.
- Delta aktivt i samverkan med Skånetrafiken, kollektivtrafiksbolag, grannkommuner samt andra externa parter för att förbättra kollektivtrafiken.
- Delta aktivt i samverkan med Trafikverket och andra externa aktörer för att bibehålla en god infrastruktur i kommunen.
- Aktivt föra fram önskemål utifrån den kommunala cykelplanen till Region Skåne och Trafikverket för att förbättra infrastruktur för cykel i kommunen.
- Stödja privata initiativ till samåkning och nya innovativa former för hållbart resande som ett komplement till kollektivtrafiken.
- Underlätta för kombinationsresor genom att anlägga anpassade bytespunkter och pendlingsparkeringar.

3.4.2 Arbeta för trygga och säkra trafikmiljöer

Kommunen arbetar i samverkan med ansvariga väghållare och grannkommuner med att skapa trygga och säkra trafikmiljöer i byarna och på landsbygden genom att skapa trygga gång- och cykelstråk, trygga och attraktiva bytespunkter vid hållplatser och stationer, arbeta för högre hastighets- och regelefterlevnad samt förbättra drift och underhåll. För de större byarna finns framtagna trafikprogram som ligger till grund för arbetet. Särskilt fokus läggs på stråk som används av barn och unga.

Visste du att?

Belysning utmed vägar är väghållarens ansvar. På landsbygden i Ystads kommun är Trafikverket den största väghållaren. Trafikverket utgår från beslutade kriterier vid beslut om belysning som finns att läsa i publikationen ”Vägars och gators utformning (VGU)” här: Vägar och gators utformning (VGU) - Trafikverket

På vissa platser i kommunen upplevs belysningen som bristfällig vilket bidrar till en otrygg trafikmiljö. Kommunen förespråkar i första hand att Trafikverket ansvarar för och investerar i belysning längs statliga vägar i enlighet med de statliga riktlinjerna för vägar och gators utformning. Utöver det har Ystads kommun som ambition att tillämpa egna fastställda bedömningskriterier för när kommunen kan göra investeringar i belysning utmed vägar där kommunen inte är väghållare.

För att skapa trygga och säkra trafikmiljöer arbetar vi för att:

- Tydliggöra kommunens ansvar och viljeriktning för belysningen i hela kommunen genom att ta fram riktlinjer för belysning på landsbygden som tydliggör när det ska finnas belysning på landsbygden samt även kommunens möjligheter att investera i kompletterande belysning.
- I samverkan med Trafikverket och andra väghållare samt grannkommuner säkerhetsställa att riktlinjer för trygga och säkra trafikmiljöer efterlevs.
- Erbjuda finansiellt stöd till vägsamfälligheter och enskilda väghållare för att upprätthålla framkomlighet och tillgänglighet i enlighet med antagna regler för bidrag till enskilda vägar.

3.4.3 Förbättra närheten på landsbygden med digital infrastruktur

Ystads kommun har en god digital infrastruktur där merparten (69% år 2022) av hushåll har tillgång till fiberuppuppkoppling. Den digitala infrastrukturen är för många personer idag en förutsättning för att kunna leva och verka på landsbygden. Det skapar förutsättningar för att studera och arbeta på distans och att ta del av både offentlig och kommersiell service digitalt. För företagare är den digitala infrastrukturen en särskilt viktig faktor för att kunna etablera på landsbygden.

Visste du att?

På några platser i kommunen är mobiltäckningen svag, bland annat eftersom Försvarsmaktens riksintressen kan hindra möjligheten att placera ut mobilmaster. Ystads energi erbjuder service till mobiloperatörerna genom att ansluta nya master med el och fiber.

För att förbättra närheten på landsbygden med digital infrastruktur arbetar vi för att:

- Fortsätta att bygga ut och erbjuda alla hushåll och företag tillgång till det bredband som önskas för att gynna smarta lösningar för landsbygden.
- Löpande föra dialog med mobiloperatörer för att nå fram med fullvärdig mobiltäckning i hela kommunen.
- Söka innovativa lösningar som skapar möjlighet till förbättrad mobiltäckning i kommunen.

3.5 Identitet – platsspecifika kunskaper synliggörs

Målbild

Vi vill att Ystads landsbygds resurser, egenskaper och förutsättningar stärker Ystads kommun i sin helhet. Genom riktad kommunikation och aktiv dialog tar kommunen vara på och använder den platsspecifika kunskapen som finns på landsbygden där boende och verksamma på landsbygden är delaktiga.

3.5.1 Förenkla kommunikationen både till och från kommunen

Ystads kommun eftersträvar korta led mellan beslutsfattare och boende i kommunen. Genom Ystadsförslaget, digitala plattformar för behov av åtgärder, dialogmöten och utvecklad kundtjänst för effektiv kontaktförmedling skapas tydliga och enkla ingångar till kommunens organisation.

Det ska vara enkelt för boende i kommunen att få information och inblick i pågående ärende samt vad som planeras i närtid. Digitalisering möjliggör direktkontakt med flera och på så vis breddas möjligheterna till dialog mellan kommunen och boende samt verksamma på landsbygden. Kommunens hemsida är den huvudsakliga informationskanalen för pågående och planerat arbete samt för frågor som rör landsbygden.

Beslut som tas fram genom dialog och samskapande med de som påverkas samt med genomarbetade underlag ökar sannolikheten för att slutresultatet också blir verkningsfullt. Ystads kommun arbetar särskilt med att involvera och kommunicera till intressegrupper för att tillgodose aspekter som tillgänglighet, platsspecifika kunskaper och barnrättsperspektivet i specifika ärenden.

För att förenkla kommunikation till och från kommunen arbetar vi för att:

- Kommunicera tydligt och enkelt via kommunens hemsida www.ystad.se
- Ta fram en digital plattform för landsbygdsfrågor som även fungerar för internt kommunikationsarbete.
- Kommunicera förändringar i kommunalt serviceutbud till berörda byalag och medborgare.
- Fortsätta utveckla kommunens e-tjänster.
- Fortsatt tillhandahålla rollen landsbygdssamordnare för kanalisering av landsbygdsfrågor i kommunen samt spridning av information internt och externt.

3.5.2 Främja dialog och delaktighet genom Byaträffar

Förutom digitala ingångar krävs även fysiska möten för att möjliggöra för boende att ställa frågor, förmedla behov samt ge inspel kring kommunens pågående arbete. Dessa möten måste äga rum så att många har möjlighet att medverka. Detta är viktigt då det gynnar att en bredare representation av medborgare kan delta och få insyn i arbetet som Ystads kommun bedriver.

För att effektivisera formerna för samtal i byarna och orterna ska kommunen möjliggöra bokningsbara fysiska möten för samtal och frågor med kommunens politiker och tjänstemän. Syftet med den nya formen, härefter kallad Byaträffar, är dels att kommunen ska vara mer närvarande på landsbygden, dels att träffarnas innehåll bestäms utifrån behov vilket syftar till att förbättra och tydliggöra arbetsprocessen för de som medverkar.

Resultatet från Byaträffarna utgör underlag och förståelse inför kommande satsningar och riktade investeringar för landsbygdsutveckling, exempelvis: utegym, grillplatser, sittplatser, information, offentliga toaletter och planteringar. I de fall där satsningar görs utanför kommunens förvaltningsansvar eller inte kan förvaltas effektivt ska villkor och överenskommelser för skötsel framgå tydligt.

Visste du att?

I Ystads kommun finns det 24 aktiva byalag inom kommungränsen (2021). Byalagen utgör viktiga samverkansparter och informationskanaler för kommunens löpande arbete på landsbygden och i dess byar och orter.

Byalagen i kommunen samverkar i ett byalagsråd. Genom regelbundna samrådsmöten mellan Byalagsrådet, kommunens förtroendevalda och tjänstepersoner eftersträvas en ömsesidig förståelse för landsbygdens förutsättningar, behov och möjligheter. I frågor av betydelse för landsbygdsutveckling ska Byalagsrådet eller enskilda byalag vara remissinstans.

För att främja dialog och delaktighet arbetar vi för att:

- Skapa breda dialoger med boende på landsbygden för att öka inkluderingen och representationen.
- Utveckla former för dialog med kommunens byalag och boende genom tydliga rutiner och processer.
- Löpande involvera boende och byalag i kommunen för att synliggöra behov och synpunkter samt att sprida information om pågående och kommande arbete.
- Hålla behovsbaserade kontinuerliga bokningsbara byaträffar utifrån behov ute i byarna med personer som bor och verkar på landsbygden.
- Nyttja inspel från byaträffar som underlag för kommande satsningar och investeringar för landsbygdsutveckling. För ändamålet avsätter kommunen årliga riktade investeringsmedel och driftsmedel.

3.5.3 Uppmuntra initiativ och engagemang

Boende på landsbygden i Ystads kommun ska känna att engagemang och initiativ synliggörs och uppmuntras av kommunen. Genom olika prisutdelningar och utmärkelser synliggörs och inspirera en levande landsbygd.

Visste du att?

Ystads kommun anordnar flera prisutdelningar för att uppmärksamma bra initiativ från kommuninvånarna:

- Hållbarhetspriset - delas ut för att uppmuntra och stödja nyskapande och kreativa insatser som bidrar till en mer hållbar utveckling
- Kulturpriset - belönar kulturgärningar som bidragit till att berika kulturlivet
- Näringslivsgalan - lokala företagare ges olika utmärkelser

För att uppmuntra initiativ och engagemang arbetar vi för att:

- Synliggöra och uppmuntra lokala initiativ på landsbygden.
- Årligen dela ut ett landsbygdspris för att synliggöra och uppmuntra insatser som bidrar till en hållbar landsbygd.

4. SAMMANFATTNING OCH FORTSATT ARBETE

Ystads kommuns landsbygdsstrategi visar och förtydligar de många insatser som görs för att stärka förutsättningarna för en hållbar landsbygdsutveckling. Strategin pekar ut en rad insatsområden där ytterligare arbete och åtgärder kvarstår för att kommunens målbild ska nås. Några av aktiviteterna som föreslås är långsiktiga beteendeförändringar och andra är mer konkreta insatser som kan göras på kort sikt. Gemensamt för aktiviteterna är att de möjliggör för Ystads kommun och dess boende och verksamma att uppnå den övergripande målbilden för Ystads kommuns landsbygdsutveckling:

”Ystads landsbygd ska vara attraktiv och levande med goda livsvillkor för boende och verksamma, präglat av hållbar utveckling och närhet”

De kortsiktiga konkreta insatserna är av hög prioritet för kommunen att åtgärda och utgör kommunens underlag i det fortsatta arbetet att förverkliga strategin.

Åtgärderna som vid Landsbygdsstrategins antagande återfinns i ”Handlingsplan för genomförande av Ystads kommuns landsbygdsstrategi” är:

- Precisera samverkan mellan kommunen och Byalagsrådet som kan ersätta *Plattform för samverkan mellan byalagsrådet och Ystads kommun* som kommunfullmäktige antog 2013.
- Tydliggöra kommunikationen kring vad som görs på landsbygden i Ystads kommun. Skapa en specifik portal på hemsidan för landsbygdsfrågor.
- På kommunens hemsida tydligare kommunicera och vägleda intressenter kring vilka stöd och bidrag som erbjuds av kommunen för de som vill söka bidrag för aktiviteter, föreningsverksamhet och åtgärder på landsbygden.
- Synliggöra och tillgängliggöra möteslokaler, både privata och kommunala, genom kommunikativa insatser.
- Arbeta fram riktlinjer för belysning på landsbygden.
- Grönplan – förstudie: undersöka möjligheten av pilotprojekt för att skapa stråk som förbinder och/eller tillgängliggör natur- och rekreationsmiljöer.
- Etablera arbetssättet Byaträffar och konkretisera dess syfte och form i dialog med Byalagsrådet samt andra respondenter.
- Introducera ett landsbygdspris.
- Fullfölja arbetet med lekmiljöprogram för kommunens alla delar.
- På hemsida tydliggöra process för förhandsbesked inför bygglov och process samt ansvar för avstyckning av fastighet.
- Involvera Byalagsrådet i kommunens arbete tillsammans med Skånetrafiken.

5. REFERENSER

5.1 Rapporter och dokument

Byalagsrådet (2019), *Landsbygdsstrategi för Ystads kommun – underlag.*

Josefin Syssner (red.) (2018), *Nya visioner för landsbygden.*

Leader sydöstra Skåne (2017), *Lokal utvecklingsstrategi 2014-2020.*

Region Skåne (2017), *Fokus landsbygd – samspelet mellan stad och land i Det flerkärniga Skåne.*

Tyréns (2018), *Statistikunderlag till riktlinjer för bostadsförsörjningen i Ystads kommun.*

Trafikverket (2022), ”*Vägars och gators utformning, VGU*” (Publikation 2022:001)

5.2 Webb

Akavia Aspekt. (2021). Kairos Future om livet efter pandemin. Hämtad 2021-01-28, från: https://www.akaviaaspekt.se/framtiden/kairos-future-om-livet-efter-pandemin/

Hela Sverige. (2020). *Våra prioriterade frågor*. Hämtad 2021-03-08, från: https://helasverige.se/vad-vi-goer/vaara-prioriterade-fraagor/

Jordruksverket. (2021). *Landsbygdsprogrammet.* Hämtad 2021-02-14, från: https://jordbruksverket.se/stod/programmen-som-finansierar-stoden/landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen Skåne. (2021). *Stöd för landsbygdsutveckling.* Hämtad 2021-03-08, från: https://www.lansstyrelsen.se/skane/natur-och-landsbygd/stod-for-landsbygdsutveckling.html

Region Skåne. (2018). *Samhällsplanering.* Hämtad 2021-03-08, från https://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/samhallsplanering/

Region Skåne. (2022). *Regionplan för Skåne 2022- 2040*. Hämtad 2022-10-08. https://utveckling.skane.se/utvecklingsomraden/samhallsplanering/regional-fysisk-planering/

Boverket. (2021). *Skapa goda mötesplatser – sök investeringsbidrag för allmänna samlingslokaler.* Hämtad 2022-03-30. https://www.boverket.se/sv/bidrag--garantier/allmanna-samlingslokaler---investeringsbidrag/

Post- och telestyrelsen. (2021). *Bredbandskartan*. Hämtad 2022-11-15. https://bredbandskartan.se/